

Εκκλησία Πιστών Ὀρθόδοξων Χριστιανῶν Ἑλλάδος
ΤΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΛΑΡΙΣΗΣ ΣΠΑΤΑΜΕΝΟΣ

**Ποιὰ εἶναι ἡ στάση καὶ συμπεριφορὰ μας
μέσα στὸν Ναὸ τοῦ Θεοῦ**

Λάρισα, Μάϊος 2024

Ποιά είναι ἡ στάση καὶ συμπεριφορά μας μέσα στὸν Ναὸ τοῦ Θεοῦ

ΕΔΩ στὴν ἀμαρτωλὴ μας γῆ, ἡ ἅγια Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία εἶναι ὁ τόπος ὅπου μποροῦμε νὰ βροῦμε καταφύγιο ἀπὸ τὶς καταγιγίδες τῆς ζωῆς. Εἶναι τὸ ἀσφαλὲς Λιμάνι τῆς Σωτηρίας. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι μιὰ εἰκόνα τοῦ Οὐρανοῦ στὴν γῆ, ὅπου ὁ Κύριος τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς ὁ ἴδιος, ὁ Σωτῆρας μας Ἰησοῦς Χριστός, εἶναι παρὼν μυστικῶς καὶ ἀνεξιχνιάστως. Στὴν Ἐκκλησία, ὅπως ἀναφέρει ἕνας ὕμνος, *«αἱ Δυνάμεις τῶν Οὐρανῶν σὺν ἡμῖν ἀοράτως λατρεύουσιν»*. Εἶναι ἡ Κιβωτὸς τῆς σωτηρίας καὶ ὁ τόπος ἀναπαύσεως τοῦ Θεοῦ, ὁ Ὅποῖος κατοικεῖ ἐν μέσῳ τῶν πιστῶν Του, σύμφωνα μὲ τὴν θεία ὑπόσχεση τοῦ Θεανθρώπου Λυτρωτοῦ ἡμῶν: *«ὅπου εἰσὶ δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμὶ ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν»* (Ματθ. ιη´ 20).

Ἡ Ἐκκλησία δύναται νὰ ἀποκληθεῖ ὀρθῶς ὡς ἕνα σχολεῖο πίστεως καὶ εὐσεβείας. Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κροστάνδης γράφει θεόσοφα στὸ Ἡμερολόγιό του: *«Στὴν Ἐκκλησία, στὴν ἀρχιτεκτονικὴ τῆς καὶ σὰ διάφορα τμήματά της, στὶς ἱερὲς Ἀκολουθίες, μὲ τὴν ἀνάγνωση τῶν θείων Γραφῶν, τὴν ψαλμωδία, τὰ σύμβολα, ὀλόκληρη ἡ ἱστορία τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης, ὀλόκληρη ἡ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας, ὀλόκληρη ἡ Οἰκονομία τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου παριστάνεται ζωντανά, σὰν σὲ χάρτη, σὰ ἐῖδικὰ καὶ γενικὰ της χαρακτηριστικὰ»*.

Τί μαθαίνει ὁ Χριστιανὸς στὴν Ἐκκλησία; Θεία Σοφία, τὴν ὁποῖαν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ἔφερε στὴν γῆ. Ἐδῶ ὁ πιστὸς θὰ μάθει τὶς λεπτομέρειες τῆς ἐπιγείου ζωῆς τοῦ Σωτῆρος, θὰ γνωρίσει τοὺς βίους καὶ τὶς διδασκαλίες τῶν Ἀγίων, ὧσων δηλαδὴ εὐαρέστησαν στὸν Θεό.

Ἐπίσης, λαμβάνει μέρος στὴν προσευχὴ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἡ κοινὴ προσευχὴ τῶν πιστῶν εἶναι μία ἰσχυρὰ δύναμις! Καὶ τὸ πιὸ σπουδαῖο, ἔχει τὴν δυνατότητα νὰ συμμετάσχει σὰ ἱερὰ Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας, κατόπιν βεβαίως τῶν ἀναγκαίων προϋποθέσεων ποὺ ἀπαιτοῦνται κάθε φορά, ὥστε νὰ λαμβάνει τὴν σωστικὴ Χάρη καὶ Ἐνέργεια τοῦ ἁγίου Τριαδικοῦ Θεοῦ μας.

Άκόμη, ὁ κάθε πιστὸς δύναται νὰ σχετίζεται ἄμεσα, πραγματικὰ καὶ πνευματικὰ μὲ τὴν Παναγίας μας, τοὺς ἁγίους Ἀγγέλους καὶ πάντας τοὺς Ἁγίους καὶ νὰ νιώθει μέλος τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς, ζῶντας τὴν ἐνότητα τῆς Πίστεως καὶ τὴν κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Γι' αὐτό, θὰ πρέπει νὰ εἰσερχόμαστε στὴν Ἐκκλησία μὲ πνευματικὴ χαρὰ καὶ δέος. Νὰ θυμόμαστε ὅτι ὁ Ἰδιος ὁ Σωτῆρας μας Χριστὸς ὑποσχέθηκε ὅτι θὰ μᾶς ἀναπαύσει ἀπὸ τοὺς κόπους καὶ τοὺς πόνους μας: *«Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιόντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς»* (Ματθ. ια' 28).

Νὰ εἰσερχόμαστε στὸν Ναὸ τοῦ Θεοῦ κάθε φορὰ μὲ ταπείνωση καὶ πραότητα, ὥστε νὰ φεύγουμε δικαιωμένοι, σὰν τὸν ταπεινὸ Τελώνη τοῦ Εὐαγγελίου.

Ὅταν εἰσερχόμαστε στὴν Ἐκκλησία καὶ βλέπουμε τὶς ἅγιες Εἰκόνες, νὰ σκεπτόμαστε ὅτι ὁ Σωτῆρας καὶ Κύριός μας καὶ ὅλοι οἱ Ἁγιοὶ Του μᾶς παρακολουθοῦν· τοῦτο θὰ μᾶς ἐμπνέει ἓνα αἶσθημα βαθιᾶς εὐλαβείας καὶ φόβου Θεοῦ.

Στὴν Θεία Λειτουργία, οἱ πιστοὶ δίδουν ὀνόματα συγγενῶν καὶ φίλων γιὰ μνημόνευση, γιὰ τὴν ὑγεία τῶν ζώντων καὶ χωριστὰ γιὰ τὴν ἀνάπαυση τῶν κεκοιμημένων. Τὰ ὀνόματα θὰ πρέπει νὰ γράφονται εὐανάγνωστα καὶ ὅπως δόθηκαν στὸ ἅγιο Βάπτισμα, δηλαδὴ ὄχι ὑποκοριστικά. Κάθε Ναὸς βέβαια ἔχει στὸ ἱερὸ Βῆμα τὰ Δίπτυχα, τὰ ὀνόματα δηλαδὴ ζώντων καὶ κεκοιμημένων τῶν βασικῶν ἐνοριτῶν του. Ὅποτε, ὅταν τὰ ὀνόματά μας εἶναι βέβαιον ὅτι μνημονεύονται, δίδουμε ἀπλῶς ὀνόματα σὲ εἰδικές περιστάσεις: ζώντων σὲ ὀνομαστικὲς ἐορτές, σὲ εἰδικὲς ἀνάγκες π.χ. ἀσθενείας ἢ δοκιμασίας κλπ., καὶ κεκοιμημένων σὲ ἐπετείους Τρισαγίων ἢ Μνημοσύνων.

Ἡ ἅγια Ἐκκλησία ἀποτελεῖ τὸν εὐλογημένο χῶρο σχέσεως καὶ κοινωνίας ἀκόμη καὶ μὲ τοὺς κεκοιμημένους ἀδελφούς μας, μὲ ὅλους τοὺς προγόνους καὶ συγγενεῖς μας, γιὰ τοὺς ὁποίους δεόμεθα καὶ παρακαλοῦμε σὲ κάθε Θ. Λειτουργία γιὰ τὴν ἀνάπαυση καὶ ἀνακούφιση τῶν ψυχῶν τους, μέχρι τῆς κοινῆς ἀναστάσεως, καὶ γιὰ τὴν παρηγορία παρὰ Θεοῦ τῶν ζώντων. Εἰδικὰ τὰ Σάββατα, τελοῦμε Τρισάγια ἢ καὶ Μνημόσυνα πρὸς ἀνάπαυση τῶν ψυχῶν γιὰ ὅσους κάνουμε καὶ προσφέρουμε τὰ καθιερωμένα Κόλλυβα.

Τὰ κεριά ποὺ ἀνάβουμε στὰ μανουάλια πρέπει νὰ χρησιμοποιοῦνται μὲ σεβασμό. Εἶναι σύμβολα τῆς φλογερῆς προσευχῆς μας ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, τῆς Παναγίας Μητρός Του καὶ τῶν Ἁγίων. Ἀποτελοῦν θυσία προσευχῆς γιὰ ὅσους τὰ ἀνάπτουν καὶ γιὰ ἐκείνους, ζῶντες ἢ κεκοιμημένους, ὑπὲρ τῶν ὁποίων ἀνάπτονται. Πρέπει βέβαια τὰ κεριά νὰ εἶναι ἀπὸ ἀγνὸ καὶ καθαρὸ μελισσοκέρι καὶ ὄχι ἀπὸ παραφίνη ἢ ἄλλα θλιβερὰ ὑποκατάστατα.

Εἶναι καλὸ νὰ ἔχουμε ἓνα σταθερὸ μέρος στὴν Ἐκκλησία, ὅπου νὰ στεκόμαστε. Λαμβάνουμε τὴν θέση μας ἀθόρυβα. Ἄν ἡ θέση μας ἐν τούτοις εἶναι κατειλημμένη, μὴ δυσανασχετοῦμε, ἀλλὰ ἄς βροῦμε κάποια ἄλλη θέση ἐκείνη τὴν φορά.

Νὰ πηγαίνουμε στὴν Ἐκκλησία ἐγκαίρως, εἰ δυνατόν ὅσο πιὸ νωρὶς γίνεται, ὄχι ἀργά, σὲ ὥρα προχωρημένη, ποὺ ἡ Ἀκολουθία ἢ ἡ Θ. Λειτουργία θὰ ἔχει ὀλοκληρωθεῖ σὲ λίγη ὥρα. Αὐτὸ δείχνει ἔλλειψη ζήλου καὶ ἔλλειψη ἀγάπης γιὰ τὸν Θεό. Ἄν συμβεῖ νὰ καθυστερήσουμε, ἄς φροντήσουμε νὰ μὴν ἐνοχλοῦμε αὐτούς, οἱ ὁποῖοι ἤδη προσεύχονται. Μερικοὶ καὶ ἰδίως μερικὲς (μεγάλης κατὰ βᾶσιν ἡλικίας) ὅταν ἔλθουν στὸν Ναό, μέχρι νὰ κάνουν τὶς ἀπαραίτητες συνεννοήσεις γιὰ κεριά κλπ. καὶ νὰ λάβουν ἐπὶ τέλους τὴν θέση τους, προξενοῦν δυστυχῶς μεγάλο θόρυβο, πρᾶγμα τὸ ὁποῖο συνιστᾷ ἀταξία καὶ δὲν πρέπει νὰ συμβαίνει ἔτσι.

Κατὰ τὴν διάρκεια τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν ἄς μὴ περιφερόμαστε στὸν Ναὸ πότε γιὰ τὴν μία αἰτία καὶ πότε γιὰ τὴν ἄλλη. Μόνο κάποιοις διακονητῆς ποὺ ἔχει τὴν σχετικὴ ἐντολὴ μπορεῖ νὰ κάνει κινήσεις ἀπαραίτητες γιὰ τὴν διεξαγωγὴ τῆς Θείας Λατρείας. Θὰ πρέπει νὰ προσκυνοῦμε τὶς Εἰκόνες ὅταν εἰσερχόμαστε μὲ εὐλάβεια, ἀλλὰ ὄχι μὲ ὑπερβολικὴ καθυστέρηση. Δὲν εἴμαστε μόνοι μας στὸν Ναὸ ὥστε νὰ συμπεριφερόμαστε μὲ ὄλη μας τὴν ἄνεση σὰν στὸ σπίτι μας. Περιμένουν πιθανῶς καὶ ἄλλοι πιστοί. Ἰδίως μὴ πηγαίνουμε νὰ ἀσπασθοῦμε τὶς Εἰκόνες τοῦ Τέμπλου. Αὐτὲς λέγονται Δεσποτικὲς καὶ προορίζονται μόνον γιὰ τοὺς Κληρικοὺς ὅταν λαμβάνουν «καιρόν», ποὺ εἶναι μιὰ εἰδικὴ σύντομη Ἀκολουθία ὅταν πρόκειται νὰ τελέσουν τὴν Θ. Λειτουργία. Οἱ πιστοὶ προσκυνοῦν τὶς Εἰκόνες τῶν Προσκυνηταρίων.

Ὅλες οἱ κινήσεις θὰ πρέπει νὰ ἀποφεύγονται στὴν διάρκεια ἐκείνων τῶν τμημάτων τῆς Ἀκολουθίας, ὅπου ἀπαιτεῖται εἰδικὴ συγκέντρωση καὶ προσευχή, ὅπως γιὰ παράδειγμα στὰ Δοξαστικά,

στην Μεγάλη Δοξολογία, στην Μικρά και Μεγάλη Εΐσοδο, στον Τρισάγιο ὕμνο, στο Εὐαγγέλιο, στον Χερουβικὸ ὕμνο, μετὰ τὴν Μεγάλη Εΐσοδο καὶ μέχρι τὸ Κοινωνικὸ (ὅπου περιλαμβάνονται ἡ ἁγία Ἀναφορά, τὸ «Πιστεύω», ὁ Καθαγιασμὸς τῶν τιμίων Δώρων τὸ «Ἄξιόν ἐστιν», τὸ «Πάτερ ἡμῶν» κ.λπ.), ὅταν εὐλογεῖ ἢ θυμιάζει ὁ Λειτουργὸς, στὴν ἔξοδο τῶν Τιμίων Δώρων γιὰ τὴν Θ. Κοινωνία κ.λπ.

Στὸν Ναὸ δὲν ὀμιλοῦμε μεταξύ μας, ἀλλὰ προσευχόμαστε! Μὲ τὸν Θεὸ συνομιλοῦμε διὰ τῆς προσευχῆς μας, ἀποφεύγοντες πάση θυσίᾳ τίς συνομιλίες μὲ τοὺς ἄλλους Χριστιανούς. Ἄν ἔχουμε πάει στὸν Ναὸ καὶ διαταράσσουμε τὴν ἡσυχία μὲ τίς δυνατὲς καὶ συνεχεῖς συνομιλίες μας μὲ τοὺς ἄλλους, τοὺς θορύβους καὶ τὴν φασαρία μας, τότε ἀλίμονο, αὐτὸ σημαίνει ὅτι ἀντὶ νὰ δικαιωθοῦμε, προσθέτουμε νέα σοβαρὰ ἁμαρτήματα γιὰ τὴν ἀσέβειά μας, ἀποτελοῦντες μάλιστα αἰτία σκανδαλισμοῦ καὶ δυσφορίας στοὺς ἄλλους ἐκκλησιαζομένους.

Ὁ χρόνος μας πρέπει νὰ γεμίζει στὶς ἱερὲς Ἀκολουθίες μὲ συγκεντρωμένη προσευχή. Ἐν πρώτοις εὐχαριστοῦμε τὸν Θεὸ γιὰ τὶς δωρεές Του, ἐπίσης παρακαλοῦμε γιὰ τὰ αἰτήματά μας ποὺ εἶναι τόσο πολλὰ καὶ ἐπείγοντα, ἐξομολογούμε τις ἁμαρτίες καὶ τὰ λάθη μας ἐκζητοῦντες θείαν ἄφεση καὶ ἔλεος. Δὲν πρέπει νὰ χάνουμε στιγμή! Δὲν γνωρίζουμε πόσες ἀκόμη εὐκαιρίες ἐκκλησιασμοῦ θὰ ἔχουμε στὴν ζωὴ μας. Στὸν Ναὸ περιστέλλουμε τὰ πάθη μας καὶ δὲν σκεπτόμαστε ἀρνητικά, μὲ ἐμπάθεια καὶ κακία, οὔτε αὐτοδικαιωτικά. Στρέφουμε τὸν ἀκράτητο νοῦ μας στὸν Θεὸ καὶ ἀναλογιζόμενοι τὴν ἀπόσταση ποὺ μᾶς χωρίζει ἀπὸ τὴν τελειότητα καὶ ἀγιότητά Του, ζητοῦμε ἔλεος καὶ συγχώρηση. Ἄν ξεφεύγει ὁ νοῦς μας, ὅπως συνηθίζει νὰ κάνει, σὲ μάταια καὶ κοσμικά, ἢ ἀκόμη καὶ ἁμαρτωλὰ πράγματα, τὸν ἐπαναφέρουμε σὲ τάξη, τὸν συμμαζεύουμε καὶ πάλι στὴν ὀρθὴ λειτουργία του, στὴν προσευχὴ καὶ τὴν προσοχή. Αὐτὸ συνιστᾷ ἀγῶνα μεγάλο καὶ δύσκολο, γι' αὐτὸ καὶ μέχρι νὰ φθάσουμε νὰ δρέψουμε καρποὺς ἀγαθοῦ χάριτος καὶ εὐλογίας, θὰ πρέπει νὰ κοπιᾶσουμε πολὺ, χωρὶς νὰ δυσανασχετοῦμε, χωρὶς νὰ καταβαλλόμαστε, χωρὶς νὰ ἀπελπιζόμαστε. Ὁ Κύριος ἀναμένει τὴν συνεχεῖ προσπάθειά μας καὶ ἔτσι μᾶς διέταξε νὰ κάνουμε ἐφ' ὄρου ζωῆς, ὥστε νὰ τύχουμε τοῦ θείου Ἐλέους Του.

Στὸν Ναὸ μὴν παρατηροῦμε τοὺς ἄλλους γύρω μας περίεργα καὶ ἀπερίσκεπτα σὰν ἐλαφρόμυαλοι ἢ σὰν κατάσκοποι· παρὰ νὰ συγκεντρῶνουμε καὶ νὰ κατευθύνουμε ὅλες τὶς σκέψεις μας στὸν Θεὸ καὶ στὴν ἱερὰ Ἀκολουθία, ὅπως εἶπαμε. Τί θλιβερὸ θέαμα εἶναι νὰ κοιτάζουν μὲ περίεργο τρόπο ἄνδρες πρὸς τὴν πλευρὰ τῶν γυναικῶν, ἢ καὶ τὸ ἀντίστροφο, γυναῖκες πρὸς τὸν πλευρὰ τῶν ἀνδρῶν! Αὐτὸ ἀποδεικνύει ὑποχώρηση σὲ κακοὺς λογισμοὺς καὶ ἀπώλεια τῆς συναισθήσεως γιὰ ποιὸν λόγο πηγαίνουμε στὴν Ἐκκλησία: ὄχι γιὰ νὰ προσθέσουμε ἁμαρτίες, ἀλλὰ γιὰ νὰ ἀπαλλαγοῦμε ἀπὸ ἁμαρτίες! Κι ἐμεῖς κάνουμε τὸ ἀντίθετο;!

Στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, κατὰ τὴν διάρκεια τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν, ἰστάμεθα κανονικὰ ὄρθιοι· μόνον ἄρρωστοι, ἀνάπηροι καὶ ὑπερήλικες ἐπιτρέπεται νὰ κάθονται στὰ στασιδία ἢ σὲ καθίσματα, ἂν καὶ αὐτοὶ σὲ εἰδικὲς στιγμὲς τῆς Ἀκολουθίας -ποὺ προαναφέρθηκαν- σηκώνονται ἐπίσης ὄρθιοι. Ὑπάρχουν φυσικὰ τμήματα στὴν διάρκεια τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν, ποὺ ἐπιτρέπεται νὰ καθήσει κάποιος μὲ προσοχή καὶ συστολή. Ὅμως, τὸ νὰ κάθονται οἱ πιστοὶ ἀπὸ τὴν στιγμή ποὺ θὰ ἔλθουν στὸν Ναὸ μέχρι τὴν στιγμή ποὺ θὰ φύγουν ἢ πάντως κατὰ τὸ μεγαλύτερο διάστημα τῆς ἐκεῖ παρουσίας τους, ἀνεξαρτήτως ἂν ἐπιτρέπεται ἢ ὄχι, φανερῶνει ὅτι πῆγαν ἀπλῶς γιὰ νὰ «παρακολουθήσουν» τὴν θεία Λατρεία καὶ ὄχι γιὰ νὰ συμμετάσχουν μὲ τρόπο ἐνεργὸ στὴν προσευχὴ τῆς Ἐκκλησίας, διότι ἀπλούστατα καλὴ καὶ σοβαρὴ προσευχὴ δὲν ἐπιτυγχάνεται μὲ τὸ καθισιό, ἀλλὰ μὲ τὴν ὀρθοστάσια. Μόνον ὀρθὸς ὁ ἄνθρωπος κουράζεται ἀγωνιζόμενος καὶ μπορεῖ νὰ ἀπευθυνθεῖ στὸν Θεὸ ὥστε ἡ προσευχὴ του καὶ τὸ αἴτημά του νὰ εἰσακουσθοῦν.

Ὅταν ὁ Ἱερεὺς θυμιάζει τὸν Ναό, πρέπει νὰ παραμερίζουμε ὑποκλινόμενοι, χωρὶς νὰ κάνουμε τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ. Δὲν σταυροκοπιόμαστε στὸ θυμίαμα! Οἱ περισσότεροι πιστοὶ δὲν γνωρίζουν δυστυχῶς αὐτὸ τὸ ἀπλὸ πρᾶγμα. Ὑποκλινόμαστε ἐπίσης ὅταν ὁ Λειτουργὸς λέγει «*Εἰρήνη, πᾶσι*» καὶ ὅταν εὐλογεῖ τοὺς πιστοὺς μὲ τὸ Εὐαγγέλιο, μὲ τὸν τίμιον Σταυρὸ ἢ καὶ μὲ τὴν χεῖρα του. Στὸν καθαγιασμὸ τῶν Τιμίων Δώρων (κατὰ τὸ «Σὲ ὑμνοῦμεν»), στὸ «Τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις», ὅπως καὶ στὴν ἐξοδο τῶν Τιμίων Δώρων

γιὰ τὴν Θεία Κοινωνία, πρέπει νὰ κάνουμε βαθιὰ ὑπόκλιση (μετάνοια καὶ σταυρό). Τὶς καθημερινές, στὸ «Σὲ ὑμνοῦμεν» κανονικὰ γονατίζουμε, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Περίοδο τοῦ Πεντηκοσταρίου, κατὰ τὴν ὁποία δὲν ἐπιτρέπεται νὰ κλίνουμε γόνυ.

Ὅταν λαμβάνουμε εὐχὴ ἀπὸ τὸν Ἀρχιερέα ἢ τὸν Ἱερέα, ἀσπαζόμενοι τὸ χέρι τους γιὰ τὴν ἱερωσύνη ποὺ φέρουν, κάνουμε ἀπλῶς ὑπόκλιση καὶ ὄχι τὸν σταυρό μας. Εἶναι σοβαρὸ λάθος νὰ κάνουμε τὸν σταυρό μας προκειμένου νὰ λάβουμε εὐχὴ. Ὅταν εἶναι νὰ προσκυνήσουμε Εἰκόνα, ἢ Λείψανο ἢ κάποιο ἱερὸ ἀντικείμενο τότε κάνουμε τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ, ὅπως καὶ σὲ κάποια σημεῖα τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν ποὺ ἀναφέρουμε ἐν συνεχείᾳ, ὄχι ὅμως ἐνώπιον ζῶντος ἀνθρώπου, ἔστω καὶ ρασοφόρου.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ, νὰ ἀναφέρουμε ὅτι ὅταν εἶναι παρῶν Ἀρχιερέας καὶ λαμβάνουμε εὐχὴ ἀπὸ αὐτόν, ὅπως εἶναι τὸ ὀρθὸ καὶ ἀναμενόμενο, δὲν χρειάζεται νὰ λάβουμε εὐχὴ καὶ ἀπὸ τοὺς πιθανῶς παρόντας Ἱερεῖς. Ἡ εὐχὴ τοῦ Ἀρχιερέως μᾶς καλύπτει καὶ ὑπεραρκεῖ. Δὲν τίθεται θέμα παρεξηγήσεως. Μὴ σκεπτόμαστε ἀνθρώπινα σὲ πνευματικὰ θέματα ἐκκλησιαστικῆς τάξεως. Παρατηροῦμε ὅτι οἱ πιστοὶ μας δυστυχῶς δὲν γνωρίζουν αὐτὸ τὸ ἀπλὸ πρᾶγμα, καὶ παρὰ τὸ ὅτι λαμβάνουν ἀρχιερατικὴ εὐχὴ καὶ εὐλογία, προσπαθοῦν ἐν συνεχείᾳ ἐπιτακτικὰ νὰ λάβουν εὐχὴ καὶ ἀπὸ τὸν παρόντα ἢ τοὺς παρόντες Ἱερεῖς. Αὐτὸ δὲν χρειάζεται!

Στὸν Ναὸ στὶς ἱερὲς Ἀκολουθίες συμμετέχουμε προσεκτικὰ καὶ καρδιακὰ, ἐνωμένοι μὲ τὴν προσευχὴ τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι πρέπον νὰ κάνουμε τὸν σταυρό μας (ἕναν καὶ καλὸ σταυρό) σὲ κάθε ἐπίκληση τῆς Ἁγίας Τριάδος καὶ τοῦ Ὄνόματος τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἰδίως στὴν ψαλμωδία τοῦ Τρισαγίου ὕμνου, ὅπως καὶ κατὰ τὴν διάρκεια τῶν δεήσεων, αἰτήσεων καὶ συναπτῶν ὑπὸ τοῦ Ἱερέως. Ἐπίσης, κάνουμε τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ κατὰ τὴν ἔναρξη καὶ λήξη κάθε προσευχῆς, ὅταν εἰσερχόμαστε στὸν Ναό, ὅταν προσκυνοῦμε τὶς ἅγιες Εἰκόνες, ὅταν ἀνάπτουμε κεριά, καὶ ὅταν ἀπερχόμαστε ἀπὸ τὸν Ναό. Τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ ὅμως πρέπει νὰ γίνεται συνειδητὰ καὶ προσεκτικὰ, δίχως βιασύνη, διότι πράττοντες τοῦτο, ἐπικαλούμεθα τὸ Ἔλεος καὶ τὴν Χάρη τοῦ Κυρίου μας. Διαφορετικά, μᾶς ἐμπαίζει ὁ πειρασμός, ὁ ὁποῖος δὲν θέλει οἱ χριστιανοὶ νὰ κάνουν ὀρθὰ τὸν σταυρό τους.

Προσοχή χρειάζεται -όπως και ειδική μέριμνα- να μην έχουμε άνοικτά τα κινητά μας τηλέφωνα, διότι μπορεί ανά πάσα στιγμή να χτυπήσουν με την ειδική κλήση τους, ή και με την μουσική τους! (Μπορεί να άκουσθούν δυστυχώς στις πιό ιερές στιγμές τα πιό άπιθανα ή και ξζαλλα μουσικά άκούσματα!). Τοῦτο ὁμως εἶναι ἀνεπίτρεπτο, ἀποτελεῖ ἱεροσυλία ὅπως καὶ μεγάλη ἀμαρτία, ἀποδιώκει τὴν γαλήνη καὶ ἱερότητα, δημιουργεῖ ταραχὴ καθὼς καὶ τὴν πιό δυσάρεστη ἔκπληξη! Εἶναι καιρὸς νὰ ἀναλογισθοῦμε τὴν εὐθύνη μας καὶ νὰ σοβαρευτοῦμε. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ διαταράσσουμε τὴν κοινὴ Λατρεία καὶ νὰ γινόμαστε αἴτιοι δημιουργίας τέτοιου εἴδους συγχύσεως καὶ πειρασμοῦ.

Ἄν εἰσέρχεσθε στὸν Ναὸ με παιδιά, συνηθισατέ τα νὰ προσεύχονται με εὐλάβεια. Γιὰ νὰ συμβεῖ ὁμως αὐτό, οἱ ἴδιοι οἱ γονεῖς πρέπει νὰ ἀποτελοῦν πρότυπα προσευχῆς καὶ εὐλαβείας! Ἄν δὲν γνωρίζουν οἱ ἴδιοι καλῶς αὐτὰ τὰ πράγματα ὄχι μόνο νὰ τὰ διδάσκουν ἀλλὰ καὶ νὰ τὰ ἐφαρμόζουν σωστά, τότε πῶς θα παραδειγματίσουν τὰ παιδιά τους; Ἄν ἓνα μικρὸ παιδὶ ἀρχίσει νὰ θορυβεῖ ἢ νὰ κλαίει, βγάλτε το ἔξω ἢ ἀπομονώστε το σὲ χῶρο ποῦ δὲν θὰ ἀκούγεται. Οἱ πιστοὶ πρέπει βέβαια νὰ εἶναι συγκαταβατικοὶ στὰ παιδιά, ἐνθυμούμενοι ὅτι ὁ Κύριός μας προέτρεπε τοὺς γονεῖς νὰ φέρνουν τὰ παιδιά πρὸς Αὐτόν. Ὅμως αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι θὰ ὑπάρχει τόσο ὑπερβολικὴ ἀνοχή, ὥστε νὰ μὴ μποροῦν οἱ πιστοὶ νὰ συγκεντρωθοῦν καὶ νὰ προσευχηθοῦν ἀπὸ τὸν θόρυβο, τὶς κινήσεις καὶ τὴν φασαρία τῶν παιδιῶν. Ὅπου ὑπάρχει συνεχόμενος θόρυβος καὶ συνεχῆς κίνηση, εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐπιτελεσθεῖ προσευχὴ καὶ λατρεία Θεοῦ με σοβαρότητα καὶ ἐπίγνωση.

Τὸ πιό συνετὸ εἶναι τὰ παιδιά ποῦ λόγω ἡλικίας δὲν καταλαβαίνουν καὶ προξενοῦν θόρυβο, νὰ βρίσκονται ἐκτὸς τοῦ κυρίως Ναοῦ, σὲ κάποιον παρακείμενο χῶρο, σὲ κάποιον Παρεκκλήσιο, αἴθουσα ἢ εἰδικὰ διαμορφωμένο χῶρο γι' αὐτά, ὅπου ὁμως θὰ εἶναι καλὸ νὰ ἀκοῦν τὴν Θεία Λειτουργία μέσω ἡχείου ἢ καὶ νὰ βλέπουν μέσω ὀθόνης -ἂν ὑπάρχει τέτοια δυνατότητα. Αὐτὸ δὲν ἀποτελεῖ τὴν καλύτερη λύση ἀκριβείας, ἀλλὰ στὴν ἐποχὴ μας εἶναι κάτι τὸ ἀπαραίτητο. Τὰ παιδιά εἶναι πλέον ἰδιαίτερα ζωηρά, συνηθισμένα στὸν θόρυβο καὶ τὴν φασαρία ἀπὸ τὰ σπίτια τους καὶ γενικὰ ἀπὸ τοὺς χώρους ὅπου συχνάζουν, καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ

έπιτρέψουμε να μετατρέπουν την Θεία Λειτουργία, από την στιγμή τέλος πάντων που θα έλθουν στον Ναό, σε χώρο θορύβου, κλάμματος, φωνών, γέλιων, τσιρίδων, ξεφωνητών κ.λπ.. Τότε δεν είμαστε πλέον Έκκλησία Θεοῦ ἀλλὰ παιδική χαρά! Ὁ Θεὸς νὰ μᾶς φυλάξει!

Ἄν πάλι τὰ ἀφήσουμε ὅλα μαζί ἐλεύθερα καὶ χωρὶς ἐπίβλεψη στὴν αὐλὴ τοῦ Ναοῦ, τότε συνήθως ἀρχίζουν ἐκεῖ θορυβώδη παιχνίδια, οἱ δὲ φωνές τους ἀντηχοῦν ἐντὸς τοῦ ἐκκλησιάσματος ἰδίως τὸ θέρος που τὰ παράθυρα εἶναι ἀνοικτά. Αὐτὸ ὅμως δὲν ἀποτελεῖ λύση καὶ δὲν συνιστᾷ ἐκκλησιασμό. Οἱ γονεῖς ἔχουν μεγάλη εὐθύνη νὰ διατηροῦν ἐπαφὴ μὲ τὰ παιδιά τους, εἶναι ἐντὸς εἴτε ἐκτὸς τοῦ Ναοῦ, ὥστε αὐτὰ νὰ μὴν ἐκτρέπονται σὲ βαθμὸ ἀνυπόφορο καὶ ἀνεπίτρεπτο. Ἡ θυσία καὶ ὁ ἐκκλησιασμός τῶν γονέων αὐτὸς εἶναι -ὅταν τὰ παιδιά τους εἶναι μικρά, ἕως ὅτου μεγαλώσουν κάπως καὶ λογικευθοῦν, ἂν πρέπει νὰ διατηρήσουμε στοιχειωδῶς τὴν ἐκκλησιαστικὴ μας τάξη, ὑπόσταση καὶ ταυτότητα.

Στὸν Ναὸ πηγαίνουμε γιὰ νὰ συμμετάσχουμε στὴν προσευχὴ τῆς Ἐκκλησίας, νὰ λάβουμε μέρος στὴν λογικὴ λατρεία, νὰ ἐπικοινωνήσουμε μὲ τὸν Κύριο, νὰ ἀκούσουμε τὰ ἱερὰ γράμματα τῆς Ἐκκλησίας, νὰ ἀκροασθοῦμε προσεκτικὰ τὸν θεῖο λόγο, νὰ λάβουμε τὰ ἅγια Μυστήρια γιὰ τὸν ἁγιασμό μας. Πηγαίνουμε γιὰ νὰ δεχθοῦμε εἰρήνη, πραότητα, γαλήνη καὶ εὐλογία. Δὲν πηγαίνουμε σὲ ἕναν τόπο ταραχῆς καὶ φασαρίας, ὅπου ἀφήνονται τὰ παιδιά ἢ καὶ οἱ μεγάλοι στὶς διαθέσεις τους, ὥστε νὰ μετατρέπουν τὸν ἱερὸ χῶρο σὲ κάτι τὸ κοινὸ καὶ κοσμικόν, που νὰ ἐπικρατεῖ ἡ φασαρία καὶ ὁ θόρυβος τοῦ κόσμου τούτου.

Κάτι ἄλλο σημαντικὸ εἶναι νὰ μὴν κρίνουμε τὰ ἀκούσια λάθη αὐτῶν που τελοῦν καὶ λαμβάνουν μέρος στὶς ἱερὲς Ἀκολουθίες· εἶναι πιὸ ὀφελίμο νὰ βλέπουμε τὶς ἐλλείψεις μας καὶ νὰ ζητοῦμε ἀπὸ τὸν Κύριο τὴν συγχώρεση τῶν δικῶν μας ἁμαρτιῶν. Ἄν παρατηρήσουμε κάτι, τὸ ὁποῖο μᾶς διασπᾷ τὴν προσοχή, ἄς μὴν ἐκνευρίζομαστε, ἀλλὰ ἂν δὲν ἀντέχουμε νὰ ὑποφέρουμε τὸν πειρασμό, εἶναι καλύτερο νὰ μετακινηθοῦμε διακριτικὰ σὲ ἄλλο μέρος.

Δὲν σπεύδουμε πάντως νὰ κάνουμε ἀπὸ μόνοι μας παρατηρήσεις καὶ διορθώσεις, ἂν δὲν μᾶς ὑποδειχθεῖ νὰ κάνουμε

κάτι τέτοιο. Δεν λαμβάνουμε από μόνοι μας πρωτοβουλίες. Απλώς μπορούμε να ενημερώσουμε σε περίπτωση ανάγκης κάποιον υπεύθυνο, αν υπάρχει τέτοιος. Μερικοί αυτόκλητοι σπεύδουν να διορθώσουν άλλους, με τρόπο μάλιστα αδιάκριτο και θορυβώδη, λησμονώντας ότι κανείς δεν τους όρισε διορθωτές των άλλων. Αλλά και οι υπεύθυνοι καλό και συνετό είναι να κάνουν τις τυχόν παρατηρήσεις τους με τρόπο αρμόζοντα, ήρεμο και αποφασιστικό, όχι προστακτικά με φωνές υπέρμετρες και συμπεριφορά άνοικεια. Μή λησμονούμε -άκόμη και όσοι αναλαμβάνουμε έργο διορθωτού και ταξιθέτου των άλλων, ότι η Έκκλησία απαιτεί ένα ήθος σεβασμού, άκεραιότητας, σοβαρότητας και έπιεικείας.

Ποτέ να μη φεύγουμε από τον Ναό πριν από το τέλος της Άκολουθίας, εκτός κι αν συντρέχει πολύ σοβαρή ανάγκη, διότι είναι άμαρτία στον Θεό.

Κατά άρχαιοπαράδοτη τάξη, οι άνδρες ίστανται στο δεξιό μέρος του Ναού και οι γυναίκες στο άριστερό. Δεν είναι όρθο να υπάρχει ανάμειξη διότι τοῦτο είναι ανάρμοστο από κάθε άποψη. Για τις γυναίκες υπάρχει συνήθως και ό γυναικωνίτης. Ό κεντρικός χώρος του Ναού, από την κυρίως είσοδο μέχρι το ιερό Βήμα, παραμένει έλεύθερος.

Όταν έρχόμαστε στον Ναό, είμαστε ένδεδυμένοι κατάλληλα: τὰ ροῦχα μας πρέπει να είναι καθαρά και διακριτικά· στενά ή κοντά παντελόνια για τούς άνδρες και κοντά και άποκαλυπτικά φορέματα για τις γυναίκες δεν έπιτρέπονται· οι ώμοι και τὰ χέρια πρέπει να είναι καλυμμένα. Τὰ κοντομάνικα επίσης ροῦχα δεν έπιτρέπονται έντός του Ναού. Έννοείται ότι ιδιαίτερος γυναικες με παντελόνια άποτελοῦν κάτι τὸ τελείως ανάρμοστο για Έκκλησία, όπως άλλωστε και για τήν εμφάνισή τους όπουδήποτε. Αὐτὰ δεν άφοροῦν μόνο τήν Θεία Λειτουργία, αλλά κάθε ιερό Μυστήριο, τὸ οποῖο τελείται στον Ναό. Διότι τήν περίοδο είδικῶς του θέρους, σε Βαπτίσεις και Γάμους κυριαρχεί συνήθως -εκτός έξαιρέσεων- τόση κοσμικότητα στο ντύσιμο και στον καλλωπισμό ίδίως των γυναικῶν, που καταλύεται κάθε έννοια σεβασμού και ιερότητας. Πρόκειται για κάτι μη έπιτρεπτό τουλάχιστον στους Ίερούς Ναούς τῆς Έκκλησιαστικῆς μας Δικαιοδοσίας.

Οἱ γυναῖκες ὀφείλουν νὰ ἔχουν καλυμμένη τὴν κεφαλὴ καὶ γενικὰ νὰ μὴν «βάφονται» (πρόσωπο, μαλλιά). Αὐτὸ δὲν ἀποτελεῖ ὑποτιμητικὴ διάκριση εἰς βάρους τους, ἀλλὰ δόξα καὶ τιμὴ, σύμφωνα μὲ τὸν θεῖο τρόπο σκέψεως. Τὸ κάλυμμα (μαντίλα) στὶς γυναῖκες εἶναι ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ στὴν Ἁγία Γραφή καὶ ἀποτελεῖ δισχιλιετὴ Παράδοση τῶν Ὁρθοδόξων. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ καταργηθεῖ βάσει τοῦ κοσμικοῦ πνεύματος ποὺ ἔχει σήμερα κατακυριεύσει τὶς φιλάρεσκες γυναῖκες κοσμικοῦ πνεύματος καὶ φρονήματος. Ἐὰν δὲν ταπεινωθεῖ ὁ ἄνθρωπος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἀκόμη καὶ στὴν ἐξωτερικὴ ἐμφάνισή του, ἀλλὰ νομίζει ὅτι πηγαίνει στὴν Ἐκκλησία γιὰ νὰ κάνει ἐντύπωση καὶ προβολή, τότε εἶναι ἀδύνατον νὰ σχετισθεῖ μὲ τὸν Θεὸ στὰ σοβαρά. Ὁ ἱερὸς χώρος τοῦ Ναοῦ ἐπιβάλλει τὴν ἀνάλογη ἐμφάνιση καὶ στάση ἐντὸς αὐτοῦ. Βρισκόμαστε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ μόνον μὲ ταπείνωση καὶ συντριβὴ εἶναι δυνατὸν νὰ σταθοῦμε ἐπαξίως ἐνώπιον τῆς θείας Παρουσίας Του.

Ἐνα σημαντικὸ θέμα εἶναι ἐπίσης ἡ συνειδητὴ συμμετοχὴ στὴν Θεία Εὐχαριστία. Προηγεῖται ἐξομολόγηση καὶ συνεννόηση μὲ τὸν Πνευματικὸ πατέρα γιὰ τὸ πότε καὶ πῶς αὐτὴ θὰ γίνεταί. Δὲν εἶναι σωστὸ καὶ δὲν ἐνδείκνυται οἱ πιστοί, ἄνδρες ἢ γυναῖκες, νὰ πηγαίνουν κατὰ τὴν διάρκειά τῆς θείας Λατρείας στὸ παραπόρτι τοῦ Ἱεροῦ Βήματος καὶ νὰ ἀπασχολοῦν τὸν Λειτουργό, διακόπτοντας τὴν προσοχὴ καὶ προσευχὴ του, μὲ θέματα καὶ ἐρωτήματα ἀκόμη καὶ γιὰ τὴν Θεία Κοινωνία. Κάθε συνεννόηση θὰ πρέπει νὰ ἔχει προηγηθεῖ ἀπὸ τὴν προηγούμενη ἡμέρα. Οἱ πιστοὶ ἂν ἔχουν νὰ παραδώσουν τὶς προσφορὰς τους, νὰ τὸ κάνουν μέσω τοῦ προσώπου ποὺ διακονεῖ, ἂν ὑπάρχει τέτοιο, ἢ τέλος πάντων οἱ ἴδιοι νὰ ἀφήνουν ἀθόρυβα στὸν καθορισμένο τόπο τὴν προσφορὰ τους χωρὶς συζητήσεις καὶ ἐξηγήσεις.

Ὅσοι εἶναι νὰ κοινωνήσουν, προσέρχονται μὲ φόβο Θεοῦ, πίστη καὶ ἀγάπη, γεμᾶτοι δέος καὶ κατάνυξη. Μὲ σταυρωμένα τὰ χέρια στὸ στήθος (τὸ προστατευτικὸ μᾶκτρο/εἰδικὸ κόκκινο ὕφασμα τοῦ Ἁγίου Ποτηρίου κρατοῦν κανονικὰ μὲ προσοχὴ καὶ διάκριση πρόσωπα ὀρισμένα πρὸς τοῦτο), καλὰ ἀνοικτὸ τὸ στόμα, ἀφοῦ προφέρουν καθαρὰ τὸ ὄνομά τους ἂν δὲν τοὺς γνωρίζει προσωπικὰ ὁ Λειτουργός, λαμβάνουν προσεκτικὰ τὴν ἁγία Λαβίδα ἐντὸς τους, χωρὶς βιασύνη καὶ ἀδεξιότητα γιὰ τὴν ἀποφυγὴ τῆς

ὅποιασδήποτε ζημίας πράγμα που ἀποτελεῖ φοβερό ἀμάρτημα.

Θυμίζουμε τὸ γνωστόν, ὅτι στοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς μας κοινωνοῦν μόνον πιστοὶ οἱ ὅποιοι ἀνήκουν στὴν Ἱερὰ Μητρόπολή μας Λαρίσης καὶ Πλαταμῶνος καὶ γενικὰ στὴν Ἱερὰ Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας μας τῶν Γνησίων Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν Ἑλλάδος (Πατρίου Ἡμερολογίου).

Στὴν Θεία Κοινωνία, γιὰ καθαρὰ πρακτικοὺς λόγους προηγοῦνται κανονικὰ τὰ μικρὰ παιδιὰ. Χρειάζεται ὅμως ἰδιαίτερη προσοχὴ διότι κάποτε ἡ Θεία Κοινωνία τῶν παιδιῶν καταντᾷ κάτι τὸ πραγματικὰ ἐπίφοβο καὶ ἐπικίνδυνο, ὅταν αὐτὰ θορυβοῦν, κλαῖνε, ταρακουνοῦν ὅλο τὸ σῶμα τους, τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια τους, καὶ σφίγγουν δυνατὰ τὸ στόμα τους, ἰδίως ὅταν ἀρνοῦνται πεισματωδῶς νὰ κοινωνήσουν. Ἀπαιτεῖται προσοχή: ἂν τὸ βρέφος ἢ τὸ μικρὸ παιδί δὲν ἐπιθυμεῖ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ νὰ κοινωνήσει, δὲν πιέζουμε ἐπὶ πλέον τὴν κατάστασι, ὥστε νὰ προκληθεῖ κίνδυνος ζημίας καὶ πτώσεως τοῦ ἁγίου Σώματος καὶ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ. Ἀπλῶς, ἂν παρὰ τὶς προσπάθειές μας δὲν ἐπιτυγχάνεται ἡ Θεία Κοινωνία, δὲν ἐπιμένουμε φορτικὰ πέραν τοῦ δέοντος. Ἐκείνη τὴν ἡμέρα δὲν θὰ κοινωνήσει τὸ βρέφος ἢ τὸ μικρὸ παιδί. Ἄς δεῖξουμε κατανόησι καὶ ἄς φερθοῦμε σοβαρὰ καὶ ὑπεύθυνα. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ διακινδυνεύσουν τὰ Ἅγια ἐπειδὴ ἔτσι ἐπιμένει κάποια χριστιανὴ μητέρα, νουνά, θεία, γιαγιά κλπ. Κάποια παιδιὰ μάλιστα φτύνουν αὐτὸ που λαμβάνουν! Τοῦτο εἶναι φοβερό! Χρειάζεται μεγάλη προσοχὴ καὶ ἐνημέρωσι τοῦ Λειτουργοῦ γιὰ νὰ λάβει τὰ μέτρα του. Πάντως, παιδιὰ που παρουσιάζουν τακτικὰ προβληματικὴ συμπεριφορὰ, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ κοινωνοῦν συχνά. Ὅταν «στρώσουν» καὶ δὲν ὑπάρχει κίνδυνος, τότε μποροῦν νὰ κοινωνοῦν.

Ἀλλὰ καὶ τὰ μεγαλύτερα παιδιὰ, πρέπει νὰ τὰ διδάξουμε ὅτι ἡ Θεία Κοινωνία εἶναι κάτι πολὺ ὑψηλό, φοβερό, μεγάλο καὶ μοναδικό. Δὲν γίνεται ἀπὸ συνήθεια. Δὲν εἶναι μιὰ ὑποχρεωτικὴ ρουτίνα. Χρειάζεται προετοιμασία, λίγη νηστεία, συγχώρεσι καὶ συμφιλίωσι, ἐπίσης ἐξομολόγησι ἀπὸ τὴν ἡλικία τὸ πολὺ τῶν ἐπτά ἐτῶν. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἔρχονται μεγαλύτερα παιδιὰ γιὰ Θεία Κοινωνία σὰν νὰ πρόκειται γιὰ βρέφη. Τὰ παιδιὰ πονηρεύουν ἀπὸ πολὺ μικρά! Χρειάζεται ὅποιασδήποτε νὰ δοῦν προηγουμένως Πνευματικό, μὲ τὸν ὅποιον νὰ ἐπικοινωνοῦν γιὰ νὰ μάθουν τὴν

ὀρθή τάξη τῆς Ἐκκλησίας ἐγκαίρως. Εἶναι ἀνάγκη πάντως νὰ συνειδητοποιήσουν, ὅτι γιὰ νὰ κοινωνήσουν πρέπει κάποια πράγματα νὰ θυσιάσουν ἰδίως ἀπὸ τὴν παραμονή, ἀκόμη καὶ τὸν πρωινὸ ὕπνο τους.

Ἐπίσης, γιὰ νὰ κοινωνήσουν οἱ μεγάλοι, πρέπει νὰ εἶναι ὀπωσδήποτε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς Θείας Λειτουργίας, ἀπὸ τὸ «Εὐλογημένη ἡ Βασιλεία...». Τὰ δὲ παιδιὰ, νὰ εἶναι παρόντα ἀρκετὰ πρὶν ἀπὸ τὴν ἔξοδο τοῦ ἁγίου Ποτηρίου. Μόνον τὰ βρέφη ἀγκαλιᾶς δικαιολογεῖται νὰ ἔλθουν τελευταία στιγμῇ. Τὰ ἄλλα παιδιὰ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔρχονται ἐκ τῶν ὑστέρων μὲ τοὺς γονεῖς, καὶ νὰ ζητοῦν ἢ καὶ νὰ ἀπαιτοῦν τὴν Θ. Κοινωνία ἀφοῦ τελειώσει ἡ Θεία Λειτουργία! Αὐτὸ δικαιολογεῖται μόνον σὲ πολὺ εἰδικὲς περιπτώσεις μικρῶν παιδιῶν, ὅταν π.χ. κάποιοι ἔρχονται ἀπὸ μακριά, ἀπὸ ἄλλη πόλη καὶ εἶχαν μεγάλο ταξίδι νὰ κάνουν προκειμένου νὰ ἔλθουν στὸν Ναό, ὅταν ὑπάρχει σοβαρὴ ἀσθένεια κ.λπ..

Τὰ παιδιὰ ποὺ καταλαβαίνουν, ἄνω τῶν τριῶν-τεσσάρων ἐτῶν, θὰ πρέπει κανονικὰ νὰ μάθουν κάποια βασικὰ πράγματα νὰ τηροῦν, ἂν θὰ πρέπει νὰ κοινωνοῦν τακτικὰ ἢ καὶ κάθε Κυριακῇ. Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ φωνασκοῦν κατὰ τὴν διάρκεια τῆς Λατρείας ἀκόμη καὶ ἐκτὸς Ναοῦ, στὴν αὐλὴ τῆς Ἐκκλησίας, πιθανὸν νὰ μαλλώνουν μεταξύ τους, νὰ χτυπιοῦνται, νὰ λέγουν ἢ νὰ κάνουν ἄσχημα πράγματα καὶ καμώματα, ὅπως προείπαμε, κατόπιν δὲ νὰ ἔρχονται γιὰ μιὰ μικρὴ διακοπὴ προκειμένου νὰ λάβουν τὴν Θ. Κοινωνία στὴν ὥρα της, καὶ μετὰ νὰ ἐξέρχονται πάλι γιὰ νὰ συνεχίσουν τὸ ξέφρενο παιχνίδι τους! Ὅλο αὐτὸ εἶναι κάτι θλιβερὸ καὶ ἀποδεικνύει ἔλλειψη συναισθήσεως, ἀφοῦ ὑποβιάζει τὸ μεγαλύτερο Μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας σὲ κάτι τὸ ἐντελῶς πρόχειρο, σὰν ἓνα κοινὸ καὶ συνηθισμένον συμβάν, ὅπως κάθε τι ἄλλο στὴν ζωὴ.

Πῶς θὰ ξεχωρίσουν αὐτὰ τὰ παιδιὰ τὴν σημασίαν τῆς πράξεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ κατ' ἐξοχὴν Μυστηρίου της; Καὶ πῶς θὰ συγκρατηθοῦν μεγαλώνοντας ὥστε νὰ μὴν περιπέσουν στὰ πάθη ποὺ θὰ ἀρχίσουν νὰ ζυπνοῦν μέσα τους; Μποροῦν νὰ ἐκτιμήσουν καὶ νὰ ἐπιτρέψουν τὸ θεῖον Μυστήριον νὰ ἐκδηλώσει τὴν δύναμιν καὶ χάριν Του καὶ νὰ δράσει μέσα τους σωστικὰ, προστατευτικὰ καὶ ὀδηγητικὰ; Ἄν ναί, τότε καλῶς. Ἄν ὄχι, τότε αὐτὸ

σημαίνει ότι υποβιβάσαμε (έστω και άθελά μας) ακόμη και τὰ θεῖα Δώρα τῆς Ἐκκλησίας σὲ μιὰ συνήθεια ποὺ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἡλικία καὶ ἀπὸ τὴν ἀπουσία κάποιων μᾶλλον ἀκουσίων βιολογικῶν συμβάντων, καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν πνευματικὴ κατάσταση καὶ συναίσθηση αὐτοῦ ποὺ προσέρχεται ἔστω καὶ ἂν εἶναι μικρὸς στὴν ἡλικία. Ἡ πνευματικὴ κατάσταση ὅμως ἀποτελεῖ προϋπόθεση ἀκατάκριτης συμμετοχῆς στὸ μέγα Μυστήριον, ὄχι ὁ ἀριθμὸς τῶν χρόνων ζωῆς. Εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀναθεωρήσουμε κάποια πράγματα καὶ νὰ λάβουμε ὑπ' ὄψιν κάποια πιὸ σοβαρὰ κριτήρια. Παρατηροῦμε ὅτι ὑπάρχει μεγάλη ἄγνοια καὶ ἐκτροπὴ στὸ θέμα αὐτὸ καὶ ὅλοι εἴμαστε ὑπεύθυνοι. Καιρὸς καὶ πάλι νὰ σοβαρευτοῦμε καὶ νὰ ὀρθοδοξοποιηθοῦμε.

Ἄν ἀπὸ μικρὴ ἡλικία μέσω κατάλληλου Πνευματικοῦ ὑπάρχει καλὴ καὶ συνετὴ καθοδήγηση τοῦ μικροῦ παιδιοῦ, ἀγοριοῦ ἢ κοριτσιοῦ, ὑπάρχει ἐλπίδα γιὰ συνέχιση τῆς μυστηριακῆς ζωῆς - ἔστω καὶ κατὰ πιὸ ἀραιὸ διάστημα- ἀκόμη καὶ στὰ δύσκολα χρόνια τῆς ἐφηβείας καὶ κατόπιν. Αὐτὸ εἶναι τὸ φυσιολογικὸ καὶ ἀναμενόμενον στὴν Ἐκκλησία, καὶ ὄχι ἡ πλήρης σχεδὸν ἀπουσία ἕως ἐξαφάνιση τοῦ νέου ἢ τῆς νέας ἀπὸ τὸ ἅγιο Ποτήριον, στὸ ὁποῖο μέχρι πρότινος -λόγω ἀπλὰ ἡλικίας καὶ συνήθειας- εἶχε τὸ ἐλεύθερο νὰ κοινωνεῖ σχεδὸν σὲ κάθε Θ. Λειτουργία! Μετά; Ξαφνικὰ μεταβάλλονται ὅλα; Πῶς γίνεται αὐτό; Ἀπὸ πότε καὶ γιατί γίνεται αὐτό; Ὅταν δηλαδὴ εἴμαστε μικροὶ τότε ἔχουμε αὐτονόητα ἀξιότητα, καὶ μόλις μεγαλώσουμε λίγο γινόμαστε ξαφνικὰ ἀνάξιοι;! Τί δὲν πάει καλὰ στὴν αὐτοματοποιημένη αὐτὴ κατάσταση, ποὺ νὰ χρῆζει ἄμεσης ἀντιμετώπισης καὶ διόρθωσης; Εἶθε νὰ υπάρξει τακτοποίηση καὶ διόρθωση!

Ἡ λειτουργία Κατηχητικοῦ σχολείου στὶς Ἐκκλησίες μας εἶναι βέβαια μιὰ ἀναγκαιότητα, καὶ ὅπου αὐτὸ συμβαίνει ἀποτελεῖ εὐλογία. Πρόκειται γιὰ ὕστατη προσπάθεια νὰ περισώσουμε κάτι στὴν σημερινὴ ἐποχὴ τῆς κατάπτωσης τῶν πάντων, νὰ καλλιεργήσουμε στὶς ψυχὰς τῶν παιδιῶν τὴν πίστη καὶ τὴν εὐλάβεια, νὰ τὰ ἀπασχολήσουμε δημιουργικὰ καὶ ἐποικοδομητικὰ, νὰ δεῖξουμε τὸ ἐνδιαφέρον μας γι' αὐτά, ἀφοῦ ἀποτελοῦν τὸ μέλλον μας. Σημειωτέον ὅτι Κατηχητικὸ μπορεῖ νὰ γίνεται ἀμέσως μετὰ τὴν Θ. Κοινωνία, ὥστε νὰ δοθεῖ πνευματικὴ διέξοδος στὰ παιδιά κατὰ τὸ τέλος τῆς Θ. Λειτουργίας, ὅμως αὐτὸ δὲν μπορεῖ καὶ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ γίνεται νωρίτερα (πρὶν ἀπὸ τὴν Θ. Κοινωνία).

Ἐπίσης, τοὺς θερινοὺς μῆνες δὲν λειτουργεῖ τὸ Κατηχητικό, καὶ ἔτσι ὅσα προβλήματα θίξαμε στὸ παρὸν κείμενό μας παραμένουν καὶ ἀναμένουν τὴν -ᾶς ἐλπίσουμε καὶ εὐχηθοῦμε- κατὰ Θεὸν ἀντιμετώπισή τους ἀπὸ τοὺς Κληρικούς, τοὺς ὑπευθύνους τάξεως τῶν Ἱερῶν Ναῶν, ἐφ' ὧσων ὑπάρχουν τέτοιοι, ἀλλὰ κυρίως καὶ πρωτίστως ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς γονεῖς.

Εἶναι ἀκόμη ἀναγκαῖο νὰ θυμίσουμε ὅτι ὅσοι κοινωνοῦν πρέπει νὰ παραμένουν στὸν Ναὸ γιὰ νὰ ἀκούσουν τὴν Εὐχαριστία μετὰ τὴν Θεία Κοινωνία, ἡ ὁποία ἀναγινώσκεται ἀπὸ Ἱεροψάλτη κατὰ τὴν διάρκειά τῆς διανομῆς τοῦ Ἀντιδώρου. Ἄρα, ὅσοι ἀναμένουν νὰ λάβουν ἀντίδωρο πρέπει νὰ παραμένουν σιωπηλοὶ διότι ἡ προσευχὴ τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἔχει ἀκόμη τελειώσει. Δὲν εἶναι ὀρθὸ καὶ πρέπον οἱ πιστοὶ νὰ ἀρχίσουν νὰ μιλοῦν μεταξύ τους μεγαλόφωνα μέσα στὸν Ναό, ὥστε καὶ πάλι νὰ χαλοῦν τὴν τάξη καὶ ἱεροπρέπεια καὶ νὰ μετατρέπουν τὸν ἁγιασμένο χῶρο σὲ κοσμικὸ τόπο συγκέντρωσης. Πολλοὶ καὶ ἰδίως πολλές, ἔχουν τὴν κακὴ συνήθεια νὰ ἀρχίζουν συζητήσεις πρὶν ἀκόμη νὰ ἐξέλθουν ἀπὸ τὸν Ἱερὸ Ναό, σχεδὸν στὴν πόρτα, ἀλλὰ ἐντὸς τοῦ Ναοῦ καὶ ὄχι ἐκτός! Προτρέπουμε ἔντονα νὰ παύσει αὐτὸ τὸ ἀπρεπὲς φαινόμενο, τὸ ὁποῖο ἀποδεικνύει ἄγνοια καὶ ἀπροσεξία. Μποροῦμε νὰ μιλήσουμε χαμηλόφωνα καὶ ἤρεμα μὲ γνωστούς μας, ἀφοῦ βγοῦμε μὲ τὸ καλὸ ἀπὸ τὸν Ἱερὸ Ναό, ὄχι εὐρισκόμενοι ἀκόμη ἐντὸς αὐτοῦ.

Ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς Ναοῦ, ὅσοι ἐκκλησιάστηκαν καὶ μάλιστα ὅσοι κοινωνήσαν, πρέπει νὰ παραμένουν προσεκτικοί, ἀποφεύγοντας τὰ πολλὰ λόγια, τὶς θορυβώδεις συζητήσεις καὶ γενικὰ τὴν ἀταίριαστη συμπεριφορά. Διότι διαφορετικὰ χάνουν ὅ,τι μὲ κόπο καὶ ἀγῶνα εἶχαν συνάξει κατὰ τὴν Θεία Λατρεία, λόγω ἀπροσεξίας καὶ ἔλλειψης αὐτοκυριαρχίας καὶ πνευματικῆς συναισθήσεως. Μὴ χαροποιοῦμε τὸν πονηρὸ μὲ τέτοιους εἶδους ἐκτροπές, ποὺ εἶναι σοβαρὲς καὶ ὄχι ἀσήμαντες, καὶ μὴ λυποῦμε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο!

Τέλος, ὑπεράνω ὅλων, οἱ ἐνοριῖτες πρέπει νὰ ἔχουν ἀμοιβαία ἀγάπη καὶ συγχωρητικότητα μεταξύ τους, διάθεση γιὰ πνευματικὴ ζωὴ καὶ κατανόηση τοῦ περιεχομένου τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν. Ἄν ἐρχόμαστε στὸν Ναὸ τοῦ Θεοῦ μὲ εὐλάβεια, ἂν εἴμαστε ταπεινοὶ στὶς σχέσεις μας μὲ τοὺς Κληρικούς καὶ μεταξύ μας, καὶ ἂν, ὅσο παραμένουμε στὸν Ναό, ἀναγνωρίζουμε ὅτι

βρισκόμαστε στὸν Οὐρανὸ καὶ λατρεύουμε τὸν Θεὸ «ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ», «ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ», μὲ μετάνοια, εὐλάβεια καὶ φόβο Θεοῦ, μὲ ὑπακοή καὶ τήρηση τῶν θείων Ἐντολῶν, τότε ὁ Κύριός μας θὰ ἐκπληρῶνει τὰ αἰτήματά μας, θὰ Τὸν ἐγγίζουμε ὅλο καὶ περισσότερο καὶ θὰ λαμβάνουμε πλούσια τὴν σωστικὴ χάρη καὶ εὐλογία Του. Τότε θὰ αὐξάνουμε πνευματικὰ ἐν Χριστῷ καὶ θὰ προετοιμαζόμαστε ἀληθινὰ γιὰ τὴν αἰώνια συγκατάλεξή μας ἐνώπιον τοῦ Θρόνου τῆς Μεγαλωσύνης ἐν τοῖς Οὐρανοῖς, στὴν Βασιλεία τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀμήν!

+Ὁ Μητροπολίτης ΓΟΧ Λαρίσης καὶ Πλαταμῶνος ΚΛΗΜΗΣ

Λάρισα, Μάϊος 2024

-
- Ἰστοσελίδα Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λαρίσης καὶ Πλαταμῶνος: **imlp.gr**
 - E-mail: **info@imlp.gr**
 - Τηλέφ. ἐπικοινωνίας: **6974819081**

